

Jardueren Memoria 2020

1. AURKEZPENA

Nor gara? Xedea, ikuspegia eta balioak.....	4
Berezko funtzioak.....	5
Taldeko kideak.....	5
Zuzendaritza organoak eta egoitza instituzionala.....	10
Enpresa Institutua zifratan.....	11

2. IKERKETA

Management Letters / Cuadernos de Gestión.....	13
Ikerketa kontratuak eta ikerketa hitzarmenak.....	14
Ikertaldeak.....	15
Argitalpenak.....	18
Zuzendutako tesiak.....	23
Sariak.....	23

3. GRADUONDOKO PROGRAMAK

Berezko programak

Masterra: Enpresen Zuzendaritza eta Kudeaketa (Executive MBA).....	25
Masterra: Marketina eta Merkataritza Zuzendaritza (Executive).....	26
Graduondokoa: Ondarearen Kudeaketa eta Banka Pribatua.....	27
Masterra: Ekintzailatza eta Enpresa Zuzendaritza (MBAe ³).....	28

Lankidetzaren programak

Master Ofiziala: Finantzak eta Finantza Zuzendaritza.....	29
Master Ofiziala: Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren ikuspegitik.....	29
Doktorego programa: Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren ikuspegitik.....	30

4. EZAGUTZAREN TRUKEA ETA DIBULGAZIOA

Ikerketa Praktikako komunitateak.....	32
Ikertzaile bisitariak.....	33
Enpresa Institutuko kideen ikerketa egonaldiak.....	33
Hitzaldiak: enprekin elkartzea eta bisitak enpresetara.....	34
Bidalitako newsletterrak.....	37

Aurkezpena

1

1. Nor gara?

Enpresa Institutua–Enpresari Aplikatutako Ekonomiaren Institutua Universidad del País Vasco/ Euskal Herriko Unibertsitatearen berezko unibertsitate institutua da, ministro agindu bidez sortua, 1964ko azaroaren 12an. Zubiria Etxean du egoitza, Euskal Herriko Unibertsitatearen (UPV/EHU) Sarririkoko campusean, Bilbon.

Enpresa Institutuak unibertsitate-irakasle doktoreak biltzen ditu, enpresa zuzendaritzako ikaske-
tei lotutako sailtakoak, Enpresaren Ekonomian eta horren inguruko arloetan egindako aurrera-
pen zientifikoak enpresa dinamikara hurbiltzeko, eta baita unibertsitate eta enpresa munduen ar-
teko benetako hurbilketa ahalbidetzeko ere.

Ikerketa zientifiko eta teknikoaz arduratzen da funtsean; graduondoko eta ikasketa espezializatu-
tako ikastaroen antolaketaz eta irakaskuntzaz, eta baita enpresa eta instituzioei Ekonomia Aplika-
tuaren arloko gaietan (Enpresen Antolakuntza, Kudeaketa eta Zuzendaritza; Finantza Ekonomia;
Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza, etab.) aholkularitza teknikoa eskaintzeaz ere.

Xedea

Enpresei, administrazio publikoei, unibertsitate-komunitateari eta gizarte osoari lotutako ekonomiari
eta enpresa-kudeaketari aplikatutako ezagutza zientifiko eta teknikoa sortzeko, zabaltzeko eta trans-
feritzeko ikerketa-institutua gara.

Ikusmena

Ekonomia eta enpresa-mundura aplikatitako ezagutzaren ekarpenean erreferente izan nahi dugu.
Enpresek, unibertsitateek eta gizarteak, oro har, enpresa-praktika ekonomkoaren eta ikerketa eta
prestakuntza akademkoaren arteko lotura gisa ezagutu nahi ditugu. Ekonomiako eta enpresa-
kudeaketako ezagutza transferitzeko eta ikertzeko interesa duten pertsonen arteko topagunea izan
nahi dugu

Balioak

Ingurunearekiko konpromisoa, erantzukizun soziala, ingurumenaren jasagarritasuna, gardentasu-
na, aniztasuna, berdintasuna, irisgarritasuna, zintzotasuna, berrikuntza eta profesionaltasuna.

2. Berezko Funtzioak

Enpresa Institutua-Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutuaren berezko funtzioak hauek dira:

1. Ikerketa planak antolatu, garatu eta ebaluatzea.
2. Indarrean dagoen legediaren barnean, graduondoko unibertsitate ikasketa ofizialak eta berezko tituluak edo titulu espezializatuak eskuratzeko ikasketak antolatu eta garatzea.
3. Unibertsitateko kideen eta komunitate osoaren eguneratze zientifiko, tekniko, humanistiko, artistiko eta pedagogikoa bultzatzea.
4. Lan zientifiko, tekniko eta humanistikoak kontratatu eta gauzatzea pertsona fisikoekin edota erakunde publiko edo pribatuekin, indarrean dagoen legediaren barnean.
5. Elkarren artean edota beste ikastegi eta sail batzuekin lan egitea, bai UPV/EHUkoekin bai beste erakunde publiko edo pribatuetakoekin, hezkuntza eta ikerketa jarduerak aurrera eramateko.
6. Euskal Herriko Unibertsitateko gainerako organoekin batera lan egitea haien eginkizunen barruan.
7. Bere eskumenen esparruan indarrean dagoen legediak emandako edo Euskal Herriko Unibertsitateko Gobernu Kontseiluak aginduriko beste edozein ekintza.

3. Taldeko Kideak

Institutura adskribatutako ikertzaileak

Mª Soledad Aguirre García. marisol.aguirre@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Rosa Mª Ahumada Carazo. rosamaria.ahumada@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Eneka Albizu Gallastegui. eneka.albizu@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Covadonga Aldamiz-echevarría González de Durana. covadonga.aldamiz@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Vanesa Apaolaza Ibañez. vanesa.apaolaza@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Gloría Aparicio de Castro. gloria.aparicio@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Andrés Araujo de la Mata. andres.araujo@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko katedraduna. Esklusiboa.

Gerardo Arregui Ayastuy. gerardo.arregui@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Irakasle Agragatua. Esklusiboa.

Jon Barrutia Güenaga. jon.barrutia@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko katedraduna. Esklusiboa.

José Mª Barrutia Legarreta. josemaria.barrutia@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko katedraduna. Esklusiboa.

Imanol Basterretxea Markaida. imanol.basterretxea@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Ana Beraza Garmendia. ana.beraza@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitate Eskolako titularra. Esklusiboa.

José Juan Beristain Oñaederra. josejuan.beristain@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Eskolako irakasle titularra. Esklusiboa.

Ana Blanco Mendiakdua. ana.blancom@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Jon Charterina Abando. jon.charterina@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Carmen Etxebarria Miguel. carmen.etxebarria@ehu.eus

Saila: Ekonomia Aplikatua I. Ekonomia Aplikatua. Doktorea.
Unibertsitateko katedraduna. Esklusiboa.

Mª Pilar Fernandez Ferrín. pilar.fernandezf@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko irakasle titularra. Esklusiboa.

Fco. Javier Forcada Sainz. javier.forcada@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Jose Domingo García Merino. josedomingo.garcia@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Ainhize Gilsanz López. ainhize.gilsanz@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Pedro Manuel Gómez Rodríguez. pedro.gomez@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Ana Mª González Flores. ana.gonzalezflores@ehu.eus

Saila: Ekonomia Aplikatua V. Ekonomia Aplikatua. Doktorea. Unibertsitateko titularra.
Esklusiboa.

Patrick Hartmann. patrick.hartman@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Goizalde Hernando Saratxaga. goizalde.hernando@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Irakasle atxikia.

Jon Hoyos Iruarrizaga. jon.hoyos@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Txomin Iturralde Jainaga. txomin.iturralde@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Jon Landeta Rodríguez. jon.landeta@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko katedraduna. Esklusiboa.

Macarena Larrauri Estefanía. mariamacarena.larrauri@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Aitziber Lertxundi Lertxundi. aitziber.lertxundi@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Amaia Maseda García. amaia.maseda@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia I. Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Jesús Matey de Antonio. jesus.matey@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Lucía Mediano Serrano. lucia.mediano@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Julián Pando García. julian.pando@ehu.eus

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Miguel Ángel Peña Cerezo. miquelangel.pena@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Miguel Ángel Pérez Martínez. miquelangel.perez@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Iñaki Periañez Cañadillas. inaki.perianez@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Vicente Ruíz Herrán. vicente.ruiz@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Maite Ruiz Roqueñi. maite.ruiz@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko titularra.

María Saiz Santos. maria.saiz@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Kontabilitatea eta Finantza Ekonomia. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Leire San-José Ruiz de Aguirre. leire.sanjose@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Kontabilitatea eta Finantza Ekonomia. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle titularra. Esklusiboa.

Nerea San Martín Albizuri. nerea.sanmartin@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Kontabilitatea eta Finantza Ekonomia. Doktorea.
Irakasle atxikia. Esklusiboa.

Felipe Serrano Pérez. felipe.serrano@ehu.es

Saila: Ekonomia Aplikatua V. Ekonomia Aplikatua. Doktorea.
Unibertsitateko katedraduna. Unibertsitatea. Esklusiboa.

Unai Tamayo Orbegozo. unai.tamayo@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Eskolako irakasle titularra. Esklusiboa.

Susana Tejada Barrenetxea. susana.teajda@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta Merkatuen Ikerkuntza.
Doktorea. Unibertsitateko irakasle lankide iraunkorra. Esklusiboa.

Sara Urionabarrenetxea Zarrandikoetxea. sara.urionabarrenetxea@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Kontabilitatea eta Finantza Ekonomia. Doktorea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Belén Vallejo Alonso. belen.vallejo@ehu.es

Saila: Finantza Ekonomia II. Doktorea. Finantza Ekonomia eta Kontabilitatea.
Unibertsitateko irakasle agregatua. Esklusiboa.

Oihana Valmaseda Andia. oihana.valmaseda@ehu.es

Departamentua: Finantza Ekonomia II. Doktorea. Merkaturatzea eta ikerketa Merkatuak. Birtarteko lan-kontratudun irakaslea. Esklusiboa.

Azucena Vicente Molina. azucena.vicente@ehu.es

Departamentua: Finantza Ekonomia II. Meraturatzea eta merkatuen ikerketa. Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Francisco Javier Villalba Merlo. javier.villalba@ehu.es

Departamentua: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta merkatuen ikerketa. Doktorea. Unibertsitate Eskolako titularra. Esklusiboa.

Oskar Villarreal Larrinaga. oskar.villarreal@ehu.es

Departamentua: Finantza Ekonomia II. Kontabilitatea eta Finantza Ekonomia. Doktorea.

Pilar Zorrilla Calvo. pilar.zorrilla@ehu.es

Departamentua: Finantza Ekonomia II. Merkaturatzea eta merkatuen ikerketa. Doktorea. Unibertsitateko titularra. Esklusiboa.

Administrazioko eta zerbitzuetako langileak

Maria Cristina Aristegui mariacristina.aristegui@ehu.es

Telefonoa: 94 601 37 08

4. Zuzendaritza organoak eta egoitza instituzionala

Zuzendaritza organoak

Zuzendaria: Covadonga Aldamiz-echevarría González de Durana

Helbide elektronikoa: covadonga.aldamiz@ehu.eus

Telefonoa: 94 601 38 66

Idazkari akademikoa: Aitziber Lertxundi Lertxundi

Helbide elektronikoa: aitziber.lertxundi@ehu.eus

Telefonoa: 943 01 51 85

Egoitza instituzionala

2006. urtetik Institutuaren egoitza Zubiria Etxeko (Zubiria kondearen jauregia zena) lehenengo solairuan dago, Sarrikoko campusean.

Posta-helbidea:

Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutua (UPV/EHU)

Zubiria Etxea. Agirre Lehendakaria, 83

48015 Bilbo - SPAIN

Gure sare sozialak

5. Enpresa Institutua zenbakitan

Ikerketa	
Ikertzaileak	51
Zenbat sailetatik datozen	4
Zenbat ikertaldetan parte hatzen duten	11
Argitaratutako aldizkariak	Scopus; ESCI; Sello FECYT
Garatutako proiektuak eta kontratuak	28
Garatutako proiektuak eta kontratuen zenbatekoa	613.117 €
Argitalpenak	45
Enpresa Institutuko kideek zuzendutako tesiak	2
Graduondoko programak	
Enpresa Institutuak antolatutako berezko tituluak	4
Enpresa Institutuaren berezko tituluetakoa ikasleak (guztira)	198
Masterra: Enpresen Zuzendaritza eta Kudeaketa (Executive MBA)	79
Masterra: Marketina eta Merkataritza Zuzendaritza	49
Unibertsitateko espezializazioa: Ondarearen Kudeaketa eta Banka Pribatua	34
Masterra: Ekintzailtza eta Enpresa Zuzendaritza (MBAe ^s)	36
Lankidetzan aritutako master eta doktorego programak	3
Lankidetzan programetako ikasleak (guztira)	143
Master Ofiziala: Finantzak eta Finantza Zuzendaritza	65
Unibertsitateko masterra: Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren ikuspegitik	32
Doktorego programa: Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren ikuspegitik	46
Ezagutzaren trukea eta dibulgazioa	
Enpresekin izenpetutako hitzarmenak	19
Antolatutako hitzaldiak	23
Ikertzaile bisitariak	2
Finantzatutako banakako prestakuntza ekintzak	6
Datu ekonomikoak	
Kudeatutako aurrekontua (€)	
<i>Management Letters/Cuadernos de Gestión</i>	5.177 €
Masterra: Enpresen Zuzendaritza eta Kudeaketa	233.988 €
Masterra: Marketina eta Merkataritza Zuzendaritza	167.705 €
Unibertsitateko espezializazioa: Ondarearen Kudeaketa eta Banka Pribatua	110.240 €
Masterra: Ekintzailtza eta Enpresa Zuzendaritza (MBAe ^s)	91.000 €
Enpresa Institutuaren funtzionamendua	11.535 €

Ikerketa

2

1. Management Letters / Cuadernos de Gestión

35 urte argitalpen lanetan

Management Letters / Cuadernos de Gestión ibilbide luzeko nazioarteko aldizkari akademiko bat da. Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitateko Enpresa Institutuaren barruan hasi zuen bere ibilbidea, 1985ean, eta Emilio Soldevilla irakaslea izan zen aldizkari lehen zuzendaria. Zehaztasun zientifikoko argitalpen gisa sortu zen, hezkuntza eremutik enpresaren eremura ezagutzak transmititzeko, eta helburu zuen enpresaren kudeaketa hobetzeko baliagarria izatea. Ez zuen aldizkakotasun erregularrik; hau da, kontrastatutako lan zientifiko nahikoak biltzen zirenean argitaratzen zen.

Aldizkariak aurrera egiten jarraitu zuen, eta beste zuzendari batzuk izan zituen; besteak beste, irakasle hauek: Andrés Araujo, Jon Landeta eta Juan Carlos Ayala. Azken bi zuzendari horiei esker, 2001ean, garai berri bat hasi zen: formatu aldaketa, zenbaki eta liburukien zenbaketa berria, aldizkakotasun erregularra eta bertsio elektronikoa. Bestalde, enpresa kudeaketaren arloko profesionalekin harremana izaten jarraitzeko, hainbat unibertsitate eta taldetako ikertzaileekin zituen loturak indartzea bilatu zen; bereziki, argitaratutako lanen kalitatea indartu zen, lanak zehaztasun handiagoz berrikusita. Horretarako, Errioxako Unibertsitatearen lankidetzeta eta Emilio Soldevilla Fundazioaren laguntza ekonomikoa izan zituen aldizkariak.

2009an, Belén Vallejo irakaslea sartu zen zuzendaritza taldean eta, argitalpen taldearekin elkarlanean, (Gerardo Arreguik, Imanol Basterretxeak eta Azucena Vicentek osatzen zuten taldea), aldizkariak nazioartean zuen agerikotasuna areagotu zuen, eta datu base oso garrantzitsuetan agertzea lortu zuen; besteak beste, honako hauetan: SCOPUS, DOAJ, Latindex, IN-RECS eta Clarivate Analytics konpainiaren Emerging Sources Citation Index (ESCI). Horrez gain, FECYT fundazioak aldizkari bikainei ematen dien kalitate zigilua lortu zuen.

2020an, argitalpen batzorde berri bat sortu zen, Pilar Fernández Ferrín (UPV/EHU) editore nagusiak eta bost editore kidek osatua: Belén Bande Vilela (Santiagoko Unibertsitatea), María Isabel Sánchez Hernández (Extremadurako Unibertsitatea), Arturo Rodríguez Castellanos (UPV/EHU), Cristina López Caro (UPV/EHU) eta Jon Charterina Abando (UPV/EHU). Idazketa kontseilu berria hiru arlo nagusitan dago egituratua: (1) Finantzak eta berrikuntza; (2) Enpresen antolakuntza, ekintzailtza, giza baliabideak eta hezkuntza; eta (3) Marketina. Kontseilua 13 unibertsitatetako (9 Espainiatik kanpokoak dira) 26 irakaslek osatzen dute.

Bere egitekoa argitalpen lanari eta parekoen berrikuspenari laguntzean oinarritzen da, eta zehaztasun akademiko egindako lanak eta aldizkariak barnean hartzen dituen jakintza arloei ekarpen handia egiten dieten lanak argitaratzea bermatzen du.

Hona hemen, labur labur, 2020an egin ziren aldaketa batzuk:

1. Aldizkariaren izena aldatzea eta *Management Letters / Cuadernos de Gestión* jartzea, ISSN eta, beraz, aipameneren historia berberak mantenduta.
2. Maketazio eta azal berriak. Ebaluazio orri berria.
3. [Azken 20 urteetan gehien aipatu diren](#) lanen aintzatespena. Gehien aipatu diren artikuluen sariak sortu ziren, Google Scholar bilaketa tresnan 100 aipamen baino gehiago dituzten lanak saritzeko. Webgunearen atal batean biltzen dira saritutako lanak.
4. Azken lau urteetan gehien aipatu diren lanen aintzatespena, Scopus eta Web of Science datu baseetako datuak kontuan hartuta. Aldizkariaren 20(3) liburukiko [editorialean](#) kontsulta daitezke.
5. 2020an argitaratutako aparteko liburukia, 20(3); [hemen](#) deskargatu daiteke.
6. Atal bereziak sortzea, hala nola 20(3) liburukiko "Lanaren eta familiaren arteko elkarreraginari buruzko aurrerapenak antolakuntzaren eremuan, eta 21(1) liburukiko "Turismoa eta aisialdia".
7. Zenbaki bereziak argitaratzea, editore gonbidatuekin. Lehen zenbaki bereziaz Sandra Castro (Santiagoko Unibertsitatea) eta Patricia Martínez (Kantabriako Unibertsitatea) arduratuko dira, eta gai honetan oinarrituko da: ["Consumer behavior on sustainability issues"](#). Society for Marketing Advances (SMA) elkartearekin elkarlanean egingo da, eta [2021eko SMA konferentzian](#) erabiliko da.
8. Ebaluatzeko denborak murriztea. Azken hilabeteetako datuen arabera, batez beste, 6 egun behar dira "desk rejections" ukatzeetarako; 50 egun, parekoen berrikuspenaren osteko ukatzetarako, eta, 184 egun, onartzeko. 2020an 191 eskuizkribu jaso ziren, eta 24 artikulua argitaratu.
9. Aldizkariaren profilak irekitzea [Facebooken](#), [Twitterren](#) eta [LinkedInen](#), eta banaketa zerrenda eguneratzea, interes taldeekin hobeto komunikatzeko: oraingo idazleak eta potentzialak, editore taldea, berrikusleak eta irakurleak.
10. Aldizkariaren eragina hobetzea bilatzea. Scopus datu basean kontsultatutako azken datuei esker, aurreikusten dugu, 2020an, 1,4 puntu lortuko direla CiteScore neurgailuan.

2. Ikerketa kontratuak eta ikerketa hitzarmenak

1. Ikerketa proiektua, Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU) (PES16/17), "Intangibles, innovación conocimiento, responsabilidad social y comunicación empresarial" – INCORESCO (32.200,29 euro), 2016ko maiatzaren 20tik 2020ko maiatzaren 20ra. IN: Arturo Rodríguez, IK: **Vanesa Apaolaza Ibáñez, Gerardo Arregui Ayastuy, Jon Barrutia Guenaga, Patrick Hartmann, María Belén Vallejo Alonso.**
2. UPV/EHUko ikertaldee laguntzak emateko deialdia (2017), Gobernu Kontseiluak 2017ko ekainaren 15ean onartua (Ebazpena, 2018ko urtarrilaren 2koa). (GIU17/012) (13.850 euro). IN: Mikel Olazaran. IK: **Eneka Albizu, Cristina Lavía, Beatriz Otero, Oihana Valmaseda.**
3. Lanbide Heziketak enpresa berrikuntzako prozesuei egiten dien ekarpena. UPV/EHUko proiektu estrategikoen deialdia, 2017 2020 (PES17/04) (4.443,23 euro), IN: **Eneka Albizu, Mikel Olazaran, Cristina Lavía, Beatriz Otero, Oihana Valmaseda.**
4. Ikerketa proiektua, oinarrizko ikerketa proiektuen eta/edo ikerketa aplikatuko proiektuen deialdia, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Agindua, 2017ko azaroaren 28koa. (Ebazpena, 2018ko irailaren 5koa). 2018 2020. Eref.: PIBA 2018 60. "Educación, empresa, innovación: Implantación de la Formación Profesional Dual en la Comunidad Autónoma del País Vasco" (5.449 euro). IN: Mikel Olazaran Rodríguez. IK: **Eneka Albizu, Cristina Lavía, Beatriz Otero, Oihana Valmaseda.**
5. Ikerketa proiektua, Ekonomia eta Lehiakortasun Ministerioa (MINECO DER2017 83488 C4 4 R) "Los derechos fundamentales ante el cambio del empleo público en la era digital". (14.000 euro) 2018-2020. IN: Eurne Terradillos. IK: Arrue, M.; Landa, J.P.; **Landeta, J.; Lertxundi, A.**; Martínez de Viérgol, A.; Unceta, A..
6. Ikerketa proiektua, Europako Batzordea. Programa: H2020 MSCA EF. "The role of European National Health Services in the Enhancement of sustainable food systems". 2019- 05- 06tik 2022-05- 05era. IN: Mirene Begiristain eta **Jon Landeta**, eta beste 3. (241.398,72 €euro).
7. Kontratua, "Análisis del perfil de innovación de las empresas vascas (2)". 2020ko edizioa. Innobasque Berrikuntzaren Euskal Agentziarentzat egindako lana. Euskoiker espedientea: TR41488 (2.500 euro). 2020 10 18tik 2021 03 01era. IK: **Jon Charterina.**
8. Kontratua, "Análisis del perfil de innovación de las empresas vascas". Innobasque Berrikuntzaren Euskal Agentziarentzat egindako lana. Euskoiker espedientea: TR41329 (2.400 €). 2019 10 13tik 2019 12 18ra. 2020ko urriaren 13an sinatutako kontratua. IK: **Jon Charterina.**
9. Kontratua, "Análisis del perfil de innovación de las empresas vascas (2)". Innobasque Berrikuntzaren Euskal Agentziarentzat egindako lana. Euskoiker espedientea: TR41372 (3.500 €). 2020 01 13tik 2020 03 06ra. 2019ko abenduan sinatutako kontratua. IK: **Jon Charterina.**
10. Kontratua, "Coopetición e innovación". BEAZ sozietatearentzat egindako lana (300 €). 2020 01 15etik 2020 02 20ra. IK: **Jon Charterina, Imanol Basterretxea eta Jon Landeta.**

11. Ikerketa proiektua, Unibertsitatea Enpresa Gizartea proiektuen deialdia. Ebazpena, 2019ko urriaren 24koa. "Análisis de los condicionantes al acceso a la financiación bancaria de las PYME de la Comunidad Autónoma del País Vasco (CAPV)" (7.200 €). 2019 2020. IN: **Alaitz Mendizabal**, IK: **Ana Blanco**, Aitziber Olasolo eta Marian Zubia.
12. Ikerketa proiektua, UPV/EHU eta Vital Fundazioaren arteko ikerketa proiektuetarako deialdia (2020). Ebazpena, 2020ko ekainaren 29koa. "Variables determinantes del éxito en los programas de mentoring: análisis de efectos mediadores y moderadores" (4.000 €). IN: Pilar Fernández, IK: **Jon Landeta**, **Eneka Albizu eta Miguel Ángel Peña**. 2020 07 29tik 2021 06 28ra.
13. Kontratua FESIDerekin, lan hauetarako: "Asesoría y edición de la revista académica Cuadernos de Gestión. Transferencia y difusión de conocimiento" (2.366,44 €). IN: **Belén Vallejo**. IK: **Gerardo Arregui**, **Imanol Basterretxea eta Azucena Vicente**. 2020 01 01etik [2020 12 05era](#).
14. Kontratua FESIDerekin, lan hauetarako: "Asesoría y edición de la revista Management Letters" (4.245,12 €). IN: **Pilar Fernández**. IK: **Jon Charterina** eta Cristina María López. 2020 05 11tik 2020 12 31ra.
15. Kontratua, "Tendencias en retail. Diagnóstico de la situación del comercio minorista en Bizkaia e instrumentos de apoyo existentes para impulsar su competitividad" (10.672,94 €). IN: **Pilar Zorri-lla**. IK: **Gloria Aparicio**.
16. Kontratua Euskoikerrekin: "Global Entrepreneurship Monitor 2019 2020" (ESP.: TR41373) (9.000 €). 2019 04 01etik 2020 10 30era. IN: **María Saiz**. IK: **Jon Hoyos**.
17. Kontratua Euskoikerrekin: "GEM Bizkaia 2019 2020" (ESP.: TR41548) (5.250 €). IN: **María Saiz**. IK: **Jon Hoyos**.
18. Kontratua Euskoikerrekin, "GEM Bizkaia 2020 2021" (EXP.: TR41554) (10.500 €). 2020 06 01etik 2021 12 31ra IN: **María Saiz**. IK: **Jon Hoyos**, Jose Luís González Pernía, Iñaki Peña Legazkue.
19. Kontratua MEDICUS MUNDI ARABA elkartearekin: "Investigación sobre la realidad del Comercio Justo en Euskadi". (12.393,69 €, BEZik gabe). 2020 07 29tik 2021 06 28ra. IN: **Pilar Fernández**. IK: Belén Bande eta Sandra Castro.
20. Kontratua ALOKABIDerekin: "Desarrollo e implementación de una metodología de trabajo para el diagnóstico del perfil social de las comunidades de arrendatarios de Alokabide" (14.411,76 € + BEZa). 2019ko abendutik 2020ko martxora IN: **María Azucena Vicente Molina**. IK: **Jose Domingo García Merino**; **Ana Blanco Mendialdua**.
21. Kontratua Jolaserako Makinen Enpresen Gipuzkoako Elkartearekin (AGUIMAR), "Visión estratégica del juego en Euskadi", (Esp. zk.: PT10631) (31.529,40 €). 2020 02 02tik 2020 07 01era. IN: **Macarena Larrauri**. IK: **Julián Pando** eta José Ignacio Llaguno.
22. Kontratua Innobasque Berrikuntzaren Euskal Agentziarekin, "Formación Innobasque sobre innovación en mercado". (1.882,35 €). 2020 11 23tik 2020 12 23ra. IK: **Maria Soledad Aguirre**.

23. 2020ko lankidetzeta proiektuen deialdiko proiektua, "Enpresa Institutua: a collaborative project to improve research and transfer of knowledge" (23.760 €). 2020 01 01etik 2022 12 31ra. IN: **Aitziber Lertxundi eta Covadonga Aldamiz echevarría**. IK: Enpresa Institutuko 23 kide.
24. Kontratua FESIDerek: "Asesoría técnica en labores fundacionales de Fundación Emilio Soldevilla para la Investigación y el Desarrollo en Economía FESIDE". (8.264,47 €). IK: **José Domingo García Merino**.
25. US20/11: Normalización de la contabilidad social orientada a las decisiones públicas para la sostenibilidad (45.000 €, GEAccounting elkarteak, Lantegi Batuak ek erakundeak eta UPV/EHUK finantzatuta). IN: San José, L. Ikertzaileak: **Urionabarrenetxea S.; Ruiz Roqueñi, M.; Beraza, A.**, Lazkano, L.; **Barrutia, J.** eta beste bi. Egunak: 2020 11 01etik 2022 10 30era.
26. Ikerketa proiektua, I+G+Bren arloko Plan Nazionaleko ikerketa proiektuen deialdiko. CSO2017 88354 R. "La Calidad Institucional del Sistema de Innovación: valores, gobernanza y contribuciones al desarrollo de las instituciones de I+D y Educación Superior en España" (48.000 €). IN: Manuel Fernández Esquinas (IESA CSIC) eta Manuel Pérez Yruela (IESA CSIC). IK: **Oihana Valmaseda**.
27. Kapital soziala: familia-entresan balioa sortzeko baliabidea. Finantza-erakundea: zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioa (RTI2018-097579-B-I00). Erakunde parte-hartzaileak: UPV/EHUko Finantza Ekonomia I, Finantza Ekonomia II. Iraupena, 2019-01-01etik 2021era. Dirulaguntzaren zenbatekoa: 39.600. Ikertzaile arduraduna: **Maseda, Amaia** (taldeko beste kide batzuk: **Aparicio, g. eta Iturralde. T.**)
28. Kontratua Euskoiker-ekin, "GEM Bizkaia 2019-2020" (EXP.TR41569) . (15.000 euro). 2020-04-01etik 2020-12-28ra. IN: **María Saiz**.

3. Ikertaldeak

1. Eusko Jaurlaritzako ikertalde finkatua - A (IT1354 19), "Gobernanza y Marketing para la Sostenibilidad" (76.000 €), 1. IN: **José María Barrutia**, 2. IN: **Carmen Etxebarria**, IK: **Itziar Aguado, Vanessa Apaolaza, Clare D'Souza, Ainhize Eletxigerra, Ainhize Gilsanz, Patrick Hartmann, Cristina López**. 2019ko urtarriletik 2021eko abendura. 2018ko deialdia.
2. Eusko Jaurlaritzako ikertalde finkatua A (IT890 16), IN: **Agustín Azkarate** (453.800 €), IK: **Andrés Araujo**. (71.000 €). 2016ko urtarriletik 2023ko abendura.
3. Eusko Jaurlaritzako ikertalde finkatua A (IT1099 16), "Dirección de Innovación y Personas", IN: **Jon Landeta**, IK: **Jon Barrutia, Jon Charterina, Aitziber Lertxundi, Imanol Basterretxea, Pilar Fernandez**. 2016ko urtarriletik 2023ko abendura.
4. Eusko Jaurlaritzako ikertalde finkatua A (IT897 16), IN: **Jesús María Valdaliso**, IK: **Oskar Villarreal**. (71.000 €). 2016ko urtarriletik 2023ko abendura.
5. Eusko Jaurlaritzako ikertalde finkatua A (IT937-16), IN: **Mikel Olazaran**, IK: **Eneka Albizu, Oihana Valmaseda**. 2016ko urtarriletik 2023ko abendura.
6. UPV/EHUko ikertaldea, "Gobernanza, Emprendimiento y Empresa Familiar con criterios ESG (ESG GEGIEF)", (GIU19/057), IN: **Amaia Maseda**, IK: **Gloria Aparicio, Txomin Iturralde, Pilar Zorrilla**. 2020ko urtarriletik 2022ko abendura.
7. UPV/EHUko ikertaldea, "Dirección de Innovación y Personas", (GIU19/035), IN: **Pilar Fernández eta Jon Charterina**, IK: **Jon Barrutia, Imanol Basterretxea, Jon Landeta, Aitziber Lertxundi, Izaskun Larrieta**. 2020ko urtarriletik 2022ko abendura.
8. "Social efficiency benchmarking model aplicación" (PES20/10), IN: **Leire San José**, IK: **Jose Domingo Garcia Merino, Jon Barrutia Guenaga, Maite, Ruiz Roqueñi, Jorge Gutierrez Goiria, Sara Urionabarrenetxea Zabalandikoetxea, Ana Beraza Garmendia**. 2020ko otsailtik 2022ko otsailera.
9. "ECRI Ethics in Finance & Social Value" (PPGA20/13), IN: **Leire San José**, IK: **Jose Domingo Garcia Merino, Maite, Ruiz Roqueñi, Sara Urionabarrenetxea Zabalandikoetxea, Ana Beraza Garmendia, Larraitx Lazkano De Anta**. 2020ko martxotik 2020ko abendura.
10. Gobernantza, ekintzaitza eta ukiezinen kudeaketa familia-enpresan, ESG (ESG-GEGIEF) irizpideen arabera (GIU19/057). Erakundea. UPV/EHU, 2020/2022. Diru-laguntzaren zenbatekoa: 19.890,81. **Amaia Maseda IP** (beste ikertzaile batzuen artean daude **Zorrilla, P. Aparicio, g. Iturralde, T.**)
11. . UPV/EHUko Ikerketa Taldea (ECYS.14) Euskadiko Ekonomia Zirkularra eta Iraunkorra Berrikuntzaren eta Ekimenaren bidez bultzatuz" (GIU19/033; PPGA20/32). (10.354 euro) 2020/01/01etik 2020/12/31ra. IP: **Azucena Vicente Molina**. Parte hartu duten ikertzaileen kopurua: 14

4. Argitalpenak

1. Altuzarra, A., Gálvez Galvez, C., **González Flores, A.** (2020). Do Spanish dual earner couples share unpaid work equally? *Social Indicators Research*, 150(3), 731-763. Online argitaratua: <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02346-3>
2. Alayo, M., **Maseda, A., Iturralde, T., and Aparicio, G.** (2020). Mapping Family Firm Internationalization Research: Bibliometric and Literature Review. *Review of Managerial Science*.
3. **Apaolaza, V., Hartmann, P.,** Fernández Robin, C., Yáñez, D. (2020). Natural plants in hospitality servicescapes: the role of perceived aesthetic value. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32, 2, 665-682.
4. **Apaolaza, V.,** Paredes, M.R., **Hartmann, P.,** D'Souza, C. (2020). How does restaurant's symbolic design affect photo posting on Instagram? The moderating role of community commitment and co-olness. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 1-17. Online argitaratua: <https://doi.org/10.1080/19368623.2020.1768195>.
5. **Aparicio, G., Iturralde, T., Maseda, A.** (2020). A holistic bibliometric overview of the student engagement research field. *Journal of Further and Higher Education*
6. Arzubiaga Orueta, U., **Maseda García, A.,** Baba Yusuf, B., Rodríguez Nuñez., E. (2020). Familia enpresen orientazio ekintzailea Mendebaldeko Saharan: testuinguruaren garrantzia. *Uztaro*, 112, 21-38.
7. Bande, B., **Fernández Ferrín, P.** eta Castro González, S. (2020). Trusting and being trusted: Examining the influence of supervisor propensity to trust on salesperson turnover. *Personnel Review*, 49 (6), 1213-1231. <https://doi.org/10.1108/PR-09-2016-0254>
8. **Barrutia Guenaga, J.** (2020). Un nuevo modelo económico para una Europa más innovadora y más sostenible. *Sostenibilidad de la Europa del s. XXI: económica, ambiental y social / EuroBasque* (ed. lit.), 185-193.
9. **Barrutia, J.M., Echebarria, C.** (2020). Public managers' attitudes towards networks: different motivations, different attitudes. *Public Management Review*. DOI: 10.1080/14719037.2019.1708440.
10. **Barrutia, J.M., Echebarria, C.** (2020). Public managers' perception of exploitative and explorative innovation: an empirical study in the context of Spanish municipalities. *International Review of Administrative Sciences*. DOI: 10.1177/0020852319894688.
11. **Basterretxea, I.,** Cornforth, C., & Heras Saizarbitoria, I. (2020). Corporate governance as a key aspect in the failure of worker cooperatives. *Economic and Industrial Democracy*. DOI: 10.1177/0143831X19899474.
12. Bengoa, A., **Maseda, a Iturralde, Tx, Aparicio, G.** (2020). "A bibliometric review of the technology transfer literature". *Journal of Technology Transfer* <https://doi.org/10.1007/s10961-019-09774-5>
13. **Blanco Mendialdua, A., Barrutia Güenaga, J.,** Rincón Díez, V. (2020). International attractiveness of undergraduate and postgraduate studies: is scientific production a determining factor? *6th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'2)*, Editorial Universitat Politècnica de València, 63-74.

14. Carranza, R., Díaz, E., Martín Consuegra, D., **Fernández Ferrín, P.** (2020). PLS–SEM in business promotion strategies. A multigroup analysis of mobile coupon users using MICOM, , 120, 12 *Industrial Management & Data Systems*, 2349–2374.
15. Castillo Apraiz, J., Richter, N.F., **Matey de Antonio, J.**, Gudergan, S. (2020). The role of competitive strategy in the performance impact of exploitation and exploration quality management practices. *European Business Review* (ahead of print).
16. Cowton, C., **San José, L.** (Accepted/In press). Settling debts in the supply chain: do prompt payment codes make a difference? A UK study. *International Journal of Business Governance and Ethics*.
17. D'Souza, C., **Apaolaza, V.**, **Hartmann, P.**, Brouwer, A.R. (2020). Marketing for sustainability: Travelers' intentions to stay in green hotels. *Journal of Vacation Marketing*. Online argitaratua, abenduaren 4an: <https://doi.org/10.1177/1356766720975063>.
18. D'Souza, C., **Apaolaza, V.**, **Hartmann, P.**, Gilmore, A. (2020), Fairtrade nexus between just world beliefs and normative antecedents. *Marketing Intelligence & Planning*, 38, 7, 991–1005.
19. De la Peña, J.I., **Peña Cerezo, M.A.**, Fotinopoulou, O. (2020). Cost of Production Loss for Long term Disability due to Road Crashes, *PROMET*, 32, 2, 167–177.
20. **Echebarria, C.**, **Barrutia, J.M.**, Aguado, I. (2020). The Smart City journey: a systematic review and future research agenda. *Innovation*. DOI: 10.1080/13511610.2020.1785277.
21. **Fernández-Ferrín, P.**, Castro-González, S., Bande, B. (2020). Corporate social responsibility, emotions, and consumer loyalty in the food retail context: Exploring the moderating effect of regional identity. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, XX online.
22. **Fernández Ferrín, P.**, Bande, B., Martín Consuegra, D., Díaz, E. eta Kastenholz, E. (2020). Sub national consumer ethnocentrism and the importance of the origin of food products: an exploratory analysis. *British Food Journal*, 122, 3, 995–1010. <https://doi.org/10.1108/BFJ-09-2019-0746>
23. Freeman, E., Retolaza, J.L., **San José, L.** (2020). Stakeholder Accounting: hacia un modelo ampliado de contabilidad. *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 100, 89–114.
24. Gisbert Trejo, N., **Albizu, E.**, **Landeta, J.**; **Fernández Ferrín, P.** (2020). Mentee characteristics in inter-organizational mentoring for managers: a Hybrid Delphi survey. *European Journal of Training and Development*, 44, 4/5, 369–389.
25. **Hartmann, P.**, **Fernández, P.**, **Apaolaza, V.**, Eisend, M., & D'Souza, C. (2020). Explaining Viral CSR Message Propagation in Social Media: The Role of Normative Influences. *Journal of Business Ethics*, 1–21. Online argitaratua: <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04540-2>.

26. Izagirre Olaizola, J., Morandeira Arca, J., Mitxeo Grajirena, J., Mendizabal Zubeldia, A., **Lertxundi, A.** (2020). Reforzar la implicación del alumnado en el aprendizaje de economía de la empresa a través de metodologías activas y sistemas de respuesta inmediata. *Journal of Management and Business Education*, 3, 1, 29-46.
27. Lazkano de Anta, L., **Beraza, A., San José, L.** (2020). Determining success factors in the implementation of social accounting. CIRIEC España, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 100, 177-225.
28. Lazkano de Anta, L., **San José, L.** (2020): Monetización del valor social: el caso Clade. *Gizarte Ekonomiaren Euskal Aldizkaria-Revista Vasca de Economía Social*, 16, 103-127.
29. **Lertxundi, A.** (2020): El impacto de la digitalización en los derechos fundamentales del personal empleado público en España. *Personak eta Antolakunde Publikoak Kudeatzeko Euskal Aldizkaria Revista Vasca de Gestión de Personas y Organizaciones Públicas*, 18, 38-53.
30. Luengo Valderrey, M.J., **Pando García, J. Periañez Cañadillas, I.**; Cervera Taulet, A. (2020). Analysis of the Impact of the Triple Helix on Sustainable Innovation Targets in Spanish Technology Companies. *Sustainability*, 12, 8, 3274.
31. Mendizabal, X., **San José, L., Garcia Merino, J.D.** (2020). Understanding and mapping stakeholders of sport clubs: particularities. *Sport, Business and Management*, 10, 3, 359-378.
32. Olabarrieta, U., **Araujo, A., & San José, L.** (2020). Ethics of Bankruptcy Creditor. In San Jose, L.; Retolaza, J.L. & Liederkeke, L. (arg.). *Handbook on Ethics in Finance*, 1-19. Springer.
33. Paredes, M. R., **Apaolaza, V.,** Fernandez Robin, C., **Hartmann, P., & Yañez Martinez, D.** (2020). The impact of the COVID 19 pandemic on subjective mental well being: The interplay of perceived threat, future anxiety and resilience. *Personality and Individual Differences*, 170, 110455. Online argitaratua: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110455>

34. Preciado Ortiz, C.L., **Gilsanz López, A.**, Vargas Barraza, J.A. (2020). Brand app engagement: a theoretical model. *Red Internacional de Investigadores en Competitividad*, XIII. kongresua, 604 613.
35. Retolaza, J.L., Aguado, R., **San José, L.** (2020). Social Accounting as an Enabling Tool to Develop Collective Organizational Citizenship Behavior in the Diocese of Bilbao. *Frontiers in Psychology*, 11:77.
36. Robles Elorza, D., **San José, L.**, **Urionabarrenetxea, S.** (2020). Regulation of CSR from international, European, and Spanish Viewpoints. In Crowther D., Seifi S. (arg.). *The Palgrave Handbook of Corporate Social Responsibility*, Palgrave Macmillan, Cham.
37. Rodríguez Castellanos, A., **San Martín Albizuri, N.** (2020). Covid 19, globalización, complejidad e incertidumbre: algunas reflexiones sobre gestión empresarial en tiempos de crisis y más allá. *Revista GEON (Gestión, Organizaciones Y Negocios)*, 7, 2, 1 17.
38. **Ruiz Roqueñi, M.** (2020). Cuantificación del Valor Emocional. El caso de Unión de Cooperativas Agrarias de Navarra (UCAN). CIRIEC España, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 100, 155 175.
39. **San José, L.**, Retolaza, J. L., Torres Pruñonosa, J. (2020). Eficiencia social en las cajas de ahorro españolas transformadas en bancos. *El Trimestre Económico*, 87, 347, 759 787.
40. Salazar Elena, J.C., Guimon, J., López, A., Sánchez, P., **Landeta, J.** (2020). Modelos de innovación abierta: una aproximación autonómica, 112, Fundación COTEC para la Innovación. Madrid. 10.13140/RG.2.2.21886.00326.
41. Sanchez-Famoso, V., **Maseda, A.**, **Iturralde, T.**, Danes, S. M., and **Aparicio, G.** (2020). The Potential of Internal Social Capital in Organizations: an Assessment of Past Research and Suggestions for the Future. *Journal of Small Business Management*, 58 (1), 31-72
- 42 **Urionabarrenetxea, S.**, Fernández Sainz, A., **García Merino, J.D.** (2020). Does PBL improve student performance in a multidimensional way? A proposal for a moderated mediation model. *Higher Education Research & Development*, 39, 7, 1454 1473.
- 43 **Valmaseda Andia, O.**, Albort Morant, G., **Albizu Gallastegi, E.**, Merchán Hernández, C. (2020). Inter organisational collaborations, innovation and intellectual property: a conditional mediation model. *International Journal of Intellectual Property Management*, 10, 3, 252 265.
44. Velez, A., **Barrutia, J.M.**, **Echebarria, C.** (2020). Front end of innovation: generating new ideas. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, 7, 3, 235 241.
45. **Zorrilla Calvo, P.**, Rincón Díez, V., **Sáiz Santos, M.** (2020). Ikasekin: Diseño de un modelo de aprendizaje integral para el desarrollo de la capacidad emprendedora, *Journal of Management and Business Education*, 3, 1, 16 28.

5. Zuzendutako tesiak

1. "Análisis y Control del Riesgo Moral: Modelo del Compliance Moral (MCM)"
Doktoregaia: José Félix Gonzalo Camarero.
Zuzendariak: **Leire San José Ruiz de Aguirre eta Maite Ruiz Roqueñi.**
2020ko irailak 18.
2. "Social value of the professional basketball clubs in Spain: a necessity".
Doktoregaia: Xabier Mendizabal Leñena.
Zuzendariak: **Leire San José Ruíz De Aguirre eta José Domingo García Merino.**
Nazioarteko doktorego tesia.
2020ko abenduak 22.

6. Sariak

1. "Impacto de la metodología IKASEKIN en el logro de la competencia creatividad, innovación y espíritu emprendedor"
Egileak: **Pilar Zorrilla, Virginia Rincón eta María Saiz.**
Saria: AEDEM saria hezkuntza berrikuntzako ikerketa onenari, Sevillan egin zen AEDEMen kongresuan aurkeztutako lanagatik. 2019ko ekaina.
2. "Zombie Firms and Corporate Governance: What Room for Maneuver do Companies Have to Avoid Becoming Zombies?"
Egileak: **Sara Urionabarrenetxea, José Domingo García Merino eta Leire San José.**
Saria: AEDEM saria finantzen arloko ikerketa onenari (FESIDE); AEDEM kongresuan aurkeztua eta Rovira i Virgili Unibertsitateak babestua. 2020ko iraila.
3. "Zombie Firms and Corporate Governance: What Room for Maneuver do Companies Have to Avoid Becoming Zombies?"
Egileak: **Sara Urionabarrenetxea, Jose Domingo García Merino eta Leire San José Ruiz de Aguirre** (Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitate).
Emilio Soldevilla saria finantzen arloko hitzaldi onenari (AEDEMen urteko kongresuari lotuta dago).
4. "Bizkaiko familia-enpresa txiki eta ertainen nazioartekotze-prozesuaren analisia esportazioen bidez" AEDEM 2020 biltzarrean.
Egilea: Eneko Urkiola Salinas. Zuzendariak: Amaia Maseda, A., Alayo, M.
"Camilo Prado Fundazioa, TFM/TFG ikerketa onenari" saria

Graduondoko Programak

3

1. Berezko programak

Masterra: Enpresen Zuzendaritza eta Kudeaketa (Executive MBA)

Ekonomia eta Enpresa Fakultatean (Sarriko) ematen da 1988-1989 ikasturteaz geroztik, eta, bere espezialitatean, Estatu osoko master ospetsuenetako bat bihurtu da.

Ordutik, euskal enpresetan zuzendaritza ardurak dituzten 1.300 profesional baino gehiago igaro dira fakultateko ikasgeletatik, eta horrek aukera eman die proiektzioa eta jarduna hobetzeko. UPV/EHUko Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutuak antolatzen du, eta Bizkaiko Foru Aldundiko Ekonomia Sustatzeko Sailak eta Emilio Soldevilla Fundazioak (FESIDE) babesten dute. 2020an, 37 ikasle izan zituen 32. edizioak, eta, azken hiruhilekoan, 42 profesionalekin eman zaio hasiera 33. edizioari.

Hainbat jarduera egiten dira MBAren esparruan, adibidez, topaketak enpresekin eta enpresaren arloan edo gizartean eragin handia duten hizlari ospetsuekin; besteak beste, honako hauekin: Agustin Markaide Eroskiko presidentea, Miguel Zugaza Bilboko Arte Ederren Museoko zuzendaria, Javier Hernani Espainiako Burtza eta Merkatuen zuzendaria eta Unai Sordo CCOOko idazkari nagusia. Enpresetara egindako bisiten artean –gutxi egin dira, COVID 19aren pandemia dela eta–, Mondragon Assemblyk Aretxabaletan duen fabrikara egindako bisita nabarmentzen dugu.

Master honek graduatuen elkarte bat du; harremanetan jartzen ditu 500 profesional baino gehiago, eta lan poltsen, hitzaldien eta ikastaro espezializatuen berri ematen die.

Masterra: Marketina eta Merkataritza Zuzendaritza

Ekonomia eta Enpresa Fakultatean (Sarriko) ematen da 1989-1990 ikasturteaz geroztik, eta etengabeko hobekuntzarako eta berrikuntzarako gaitasun handia erakutsi du, marketin jarduerari (sare sozialak, marketin mugikorra eta Big Data, besteak beste) sakonki eragin dioten aldaketa eta teknologia guztietara egokitu baita.

Horri esker, hiru hamarkada hauetan zehar, Estatuko unibertsitate guztietako graduondokorik sendoena bihurtu da (bere espezialitatean). UPV/EHUko Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutuak –Enpresa Institutuak– antolatzen du, eta Bizkaiko Foru Aldundiko Ekonomia Sustatzeko Sailak, Emilio Soldevilla Fundazioak (FESIDE) eta Ekonomisten Euskal Elkargoak babesten dute. Masterrak 15 hilabete irauten du (urte bateko urritik hurrengo urteko abendura).

2020an, 31. edizioko (2019-2020 ikasturtea) lau hiruhilekoetatik hiru eman ziren, eta 32. edizioko (2020-2021 ikasturtea) lehen hiruhilekoa; guztira, 49 ikasle prestatu ziren (21 eta 28, hurrenez hurren). COVID-19ak bizitzako arlo guztietan izan du eragina, baita akademikoan ere. Hori dela eta, aurten, *online* eman dira 3,5 hilabete (alarma egoera deklaratu aurreko egunetik ekainaren amaierara arte), eta irakaskuntza aldaketa batzuk egin behar izan badira ere, ez da arazo handirik egon, eta izan ditugun arazoak online konpondu dira. 2020ko irailetik, bai 31. promozioan, bai 32. promozioan, eskolak aurrez aurrekoak izan dira. Hala ere, ikasleen behar puntualengatik (batez ere konfinamenduengatik), aldi berean, aurrez aurre eta *online* eman dira eskolak; horrela, ikasle gehienak ikasgelan zeuden, eta, baten bat, etxean. Irakasleek ikasgelara joan ezin izan badute, eskola egunak aldatu dira. Baina, egunak aldatzerik ez bazegoen, irakasleek online eman dizkiete eskolak ikasgelan zeuden ikasleei.

Egindako jardueren artean, enpresaren arloan eta gizartean eragin handia duten hizlari ospetsuen hitzaldiez eta enpresetara egindako bisitez gain, praktiketako hitzarmenak sinatu dira komunikazio agentziekin, industria enpresekin, elikadura enpresekin eta gobernuz kanpoko erakundeekin, besteak beste.

Unibertsitateko espezializazioa: Ondarearen Kudeaketa eta Banka Pribatua (GPBP)

Enpresa Institutuak proposatzen duen **Ondarearen Kudeaketa eta Banka Pribatua** tituluak Balore Merkatuaren Batzorde Nazionalaren (BMBN) aitortza dauka, aholkularitza jardueran aritzeko Europako MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive) zuzentarauak ezartzen dituen baldintzen arabera. Zuzentarauak, halaber, ezartzen du finantzaketa aholkularitza ematen duten langileek BMBNk aitortutako titulazioa izan behar dutela, beren jarduera egiteko.

Graduondokoa 2008az geroztik ematen da Ekonomia eta Enpresa Fakultatean (Sarriko), eta finantza merkatuei, ondareen kudeaketari, banka pribatuari eta finantza aholkularitzari buruzko prestakuntza integrala eskaintzen du. Programaren helburua da ezagutza teoriko eta praktikoa bartzuk ematea, finantza sektorerantzuzendu eta egokitze behar diren trebetasun eta gaitasunak dituzten profesionalak prestatu ahal izateko. Sektore horrek gero eta sofistikazio eta prestakuntza handiagoa eskatzen baitu merkatuen eta inbertitzaileen eskakizunei erantzuteko. Finantza merkatuak gero eta konplexuagoak dira, bai eta horiek kudeatzea ere; izan ere, produktu berriak eta sofistikatuak sartu dira merkatuetan, eta aukera tradizionalak eta berriak sakonki ezagutzea eskatzen die kudeatzaileei.

GPBPko irakasleak aktibo dauden lehen mailako profesionalak eta adituak dira; besteak beste, akademikoak, SICAVeko kudeatzaileak, arrisku sailtako arduradunak, inbertsio funtsen kudeatzaileak eta bankako profesionalak.

Egindako jardueren artean, hitzaldiez gain, praktika programa zabala dauka, ikasleek eskoletan ikasitakoa egunerokoan aplikatzeko aukera izan dezaten. Graduondokoak praktiketako hitzarmenak ditu honako hauekin, besteak beste: Nafarroako Rural Kutxa, Bankinter, Norwealth, Renta 4, Laboral Kutxa, Aderta, Banco Santander, BBVA, Deloitte, Valor Óptimo, Caixa Geral, Kantox eta Banco Sabadell.

Horren ondorioz, laneratze maila handia dugu: graduondokoa amaitu duten pertsona ia guztiak lanean daude, eta % 90 inguruk finantza arloan dihardu. 2020an XII. eta XIII. edizioak eman dira (2019-2020 eta 2020-2021 ikasturteak, hurrenez hurren), eta, guztira, 34 ikasle prestatu dira.

2018az geroztik, GPBP graduondokoak eta Espainiako Burtza eta Merkatuen Institutuak hitzarmen bat dute, MIFID II zuzentarauak finantza aholkulariei zuzendutako etengabeko prestakuntzari dagokionez ezarritako eskakizunak betetzeko.

Masterra: Ekintzailletza eta Enpresa Zuzendaritza (MBAe3)

Ekonomia eta Enpresa Fakultatean (Sarriko) ematen da; UPV/EHUko Enpresa Institutuak antolatzen du, eta Bizkaiko Foru Aldundiak babesten du. Lehen edizioa 2015-2016 ikasturtean egin zen, eta bere helburu nagusia da zuzendaritza eta ekintzailletza gaitasunak eskuratu nahi dituzten pertsonen enpresak sortzeko eta zuzentzeko prestakuntza integrala eta diziplinartekoa ematea.

2020an, V. edizioa eman da, eta VI. edizioa hasi; guztira, 13 eta 23 ikasle prestatu dira, hurrenez hurren.

2020an (MBAe3 ren V. edizioa) hainbat aldaketari egin behar izan zaie aurre. Alde batetik, MBAe3 k formatu modularra hartu du, ikasleei beren prestakuntza erosoago eta bizitza profesionalera egokituta egituratzeko eta antolatzeko aukera ematen diena. V. ediziotik aurrera, titulazio hauek eskaintzen dituzten MBAe3 k: *Ekintzailletza eta Enpresa Zuzendaritzan Aditua* eta *Ekintzailletza, Finantzaketa, Ekoizpen eta Merkaturatzean Espezialista*. Bestetik, COVID 19ak ekarri duen erronka digitalera egokitu da MBAe3 ren irakaskuntza metodologia. V. edizioan ikasitakoari esker, baldintza hobetan aurre egin ahal izan zaio VI. edizioari, ikasleei kalitatezko ekintzailletza prestakuntza eskuratzeko erraztasun gehiago emateko.

Gainera, VI. edizioan, AgroFoodTech arloko titulazio berri bat atera dugu Derioko Nekazaritza Eskolarekin eta Neiker eta Hazi erakundeekin: Nekazaritzako Elikagaien Ekintzailletzan Aditua. *Laboral Kutxaren Gaztenpresa programak (enpresak sortzeko programa) Gaztenpresa MBAe3 sarien bigarren eta hirugarren edizioetara deitu zituen master honetako ikasleek aurkeztutako proiektu ekintzaile onenak. Sariak bi kategorian ditu: 1. Saria: MBAe3 Gazteenpresa proiektu onena. 2. Bi accesit: bigarren proiekturik onena eta negozio planaren diseinurik onena. Bigarren edizioan, Shyncrica izan zen startup sari-duna; hirugarren edizioan, BeeAgritech ek irabazi zuen lehen saria, Reboluzing ek bigarrena, eta Ubyko k hirugarrena. Gainera, euskal ekosistema ekintzaileko hainbat sari eta deialditan, UPV/EHUko MBAe3 ren bosgarren edizioan bi startup aintzatu dituzte: BeeAgritech eta Ubyko.*

2. Lankidetza programak

Master Ofiziala: Finantzak eta Finantza Zuzendaritza

Finantza Ekonomia II Sailak eta Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutuak elkarlanean antolatzen dute Finantzak eta Finantza Zuzendaritza Masterra. UPV/EHUren titulu ofizial gisa 2007 2008 ikasturtean hasi zen ematen, baina lehendik ere ematen zen, beste formatu batzuetan; beraz, 19 edizio egin dira, guztira.

Enpresen finantza kudeaketaren arloko ezagutzak eta finantza merkatuak etengabe eguneratzea helburu duen programa da, eta bai finantza erakundeetan, bai era guztietako enpresetako finantza sailtan beren karrera profesionala garatzeko interesa duten pertsonen zuzenduta dago.

2020an XII. eta XIII. edizioak eman dira (2019 2020 eta 2020 2021 ikasturteak, hurrenez hurren) egungo formatuan; guztira, 65 ikasle prestatu dira (29 eta 36, hurrenez hurren).

Unibertsitateko masterra: Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren Ikuspegitik.

Ekonomia eta Enpresa Fakultatean (Sarriko) ematen da, eta Finantza Ekonomia II Sailak antolatzen du, UPV/EHUko Enpresari Aplikaturiko Ekonomiaren Institutuarekin elkarlanean eta FESIDEn babesarekin. Master honek helburu du enpresen eta beste erakunde batzuen administrazioa eta zuzendaritza eguneratzea, azken ikerketa joeren arabera.

Master honek bi xede ditu: alde batetik, enpresa arlo desberdinetan espezializatutako ikertzaileak prestatzea, doktorego tesiak aurkez ditzaten; eta, bestetik, prestakuntza zientifiko eta metodologiko sendoa ematea, ikasleek ikerketa aplikatua egin dezaten.

Graduatu berriei zuzenduta dago; batez ere, enpresa berrikuntzaren eta internazionalizazioaren arloko ezagutzak sakondu nahi dituztenei.

2020an, 25 ikasle prestatu dira XI. edizioan, eta 18 ikasle berri hasi dira XII. edizioan. Guztira, 2020 2021 ikasturtean, 35 ikasle daude matrikulatuta. 2020ko irailean, master amaierako hamahiru lan defendatu ziren; guztiek gaituratu zuten, eta kalifikazio onekin, gainera. 2019ko urrian, titulazioak bigarren aldiz berritu zuten Unibasq en akreditazioa.

Bere webgunean dago informazio eguneratua: <https://www.ehu.eus/eu/web/master/berrikuntza-internazionalizazioa-enpresa-zuzendaritzan-masterra>

Enpresa Zuzendaritza, Ezagutza eta Berrikuntza Doktorego Programa (1393/2007 Errege Dekretuak araututako Doktorego Programa)

Enpresa Zuzendaritza, Ezagutza eta Berrikuntza Doktorego Programa (1393/2007 Errege Dekretuak araututako Doktorego Programa) 2014an sortu zen, Finantza Ekonomia II, Ekonomia Aplikatua I, Ekonomia Aplikatua IV eta Finantza Ekonomia I sailek eta Enpresa Institutuak bultzatuta; UPV/EHUko Master eta Doktorego Eskolan sartuta dago.

Doktorego programaren helburua da ikasleei prestakuntza ematea ikerketa egiteko enpresa zuzendaritzan, erakundeei buruzko ezagutzan eta enpresaren berrikuntzaren kudeaketan. Era berean, lehen aipatutako alorrei dagokienez, ikertaldeek arteko ikerketa prozesuak eta proiektuak garatu nahi dira, bai eta ikertzaileak batera prestatzea eta enpresekin eta kanpoko beste eragile batzuekin elkarlanean aritzea ere.

Enpresa Institutuak doktorego programari laguntzen dio bertako ikasleentzako prestakuntza antolatzen, eta Institutuko kideek garatzen dituzten ikerketa ildoetan sartzen dituzte doktoregaiak.

2020an, hiru ikasle berri onartu dituzte programak, eta EAEko tesi tutore eta zuzendari izendatu dituzte. Era berean, hamaika doktorego tesi defendatu dira programa berri honen barruan (2020an, bi, eta, horietako bat, nazioartekoa). <https://www.ehu.eus/eu/web/doktoregoak/enpresa-zuzendaritza-ezagutza-berrikuntza-doktoregoa/defendatutako-tesiak>

Ezagutzaren trukea eta dibulgazioa

4

1. Ikerketa praktikako komunitateak

Ekimen honen helburua da komunitate akademikoko pertsonak ezagutzak trukatzeko. Pertsona horiek interesa izan behar dute enpresari aplikatutako ekonomiarekin zerikusia duten gaien ikerketan. Enpresa Institutuak, Finantza Ekonomia II Sailak eta «Enpresa Zuzendaritza Berrikuntzaren eta Internazionalizazioaren ikuspegitik» doktorego programak bultzatzen dituzte komunitateak.

Bilera tematikoak egiten dituzte. Saio bakoitzak bi zati ditu; batetik, azalpen zati labur bat egiten du pertsona batek edo gehiagok; eta, bestetik, bertaratuek, nahi izanez gero, ezagutza eta/edo esperientziak trukatzeko dituzte.

2020an, osasun egoera dela eta, ikerketa praktikako komunitate bat baino ez da egin; gainera, ikasle batzuk ikasgelan bazeuden ere, gehienek *online* parte hartu zuten:

“Integración del valor social en la gestión estratégica de las organizaciones”, Alfonso Echanovek emana, azaroaren 27an.

2. Ikertzaile bisitariak

Enpresa Institutua, ezagutza trukatzeko helburuen barruan, hainbat unibertsitatekin aritzen da elkarlanean. Hain zuzen ere, ikertzaile ospetsuak gonbidatzen ditu, Institutuaren ikerketa jardueran sartzeko. 2020an, izurritea dela eta, zenbait irakaslek bisita atzeratu behar izan dute. Hauek izan dira ikerketa-egonaldia aurten egin dutenak:

Goiuri Alberdi Aresti

UPV/EHU Doktorego ondoko ikertzailea. Marie Curie bekaduna.
2019ko apirilaren 1etik; 2021ean ere jarraituko du.

Aitor Marcos Díaz

«Gobernantza eta Marketina Iraunkortasunerako» ikertalderako kontratatutako ikertzailea.
2020ko urtarriletik irailera.

3. Enpresa Institutuko kideen ikerketa egonaldiak

Enpresa Institutuko kideek, ezagutza trukatzeko helburuen barruan, ikerketa egonaldi hauek egin dituzte:

Enpresa Institutuko kidea: Amaia Maseda

Ikastegia: University of Edinburgh (UK)

Aldia: 2020ko martxoaren 1etik uztailaren 31ra

Kategoria: VISITING RESEARCHER

4. Hitzaldiak eta bisitak enpresetara

Enpresa Institutuak lan aktiboa egiten du hitzaldiak, jardunaldiak eta enpresen bisitak antolatzen; horrek esparru akademikoaren eta profesionalaren arteko hurbilketa ahalbidetzen du, bai eta institutuak sustatutako jardueretan parte hartzen duten pertsonen eta enpresa eragile garrantzitsuen arteko ezagutza trukea egiteko ere. Jardueren artean, honako hauek nabarmentzen dira:

Hitzaldiak / Topaketak enpresekin

1. **Antonio Garamendi**. CEOEko presidentea "2020rako ekonomia eta enpresa erronkak" (2020/01/10).
2. **Ramiro Losada**, Iberdrola SAko Kapitalen Merkatu eta Finantza Arriskuen Kudeaketa Saila, "FinTech enpresak eta horien erregulazioa balio merkatuen esparruan" (2020/01/21).
3. **Iñaki Ruiz Manzano**. Ekonomisten Euskal Elkargoko Presidentea/Publizitate Zuzendaria LABORAL KUTXA. "Branding y experiencia de Neuro Marketing en una marca de Servicios". (2020-01-24)
4. **Josu Rodrigo**. WeAreTesters-en bazkide eta sortzailea. (2020-02-07)
5. **Cristina Echeverria**. Bilboko aireportuko zuzendaria, "Bilboko aireportua, helmuga bat garatzeko gakoa". (2020-02-21)
6. **Javier Gutierrez Castellanos**, Iberdrola SAko Kapitalen Merkatu eta Finantza Arriskuen Kudeaketa Saila, "Truke tasaren arriskuaren kudeaketa, enpresetan" (2020/03/06).
7. **Sonia Pérez Ezquerria**, Eusko Jaurlaritzako Turismo, Merkataritza eta Kontsumoko sailburua, "Gobernantza eta kudeaketa administrazio publikoetan. Bi kasu praktiko: euskal turismoa eta merkataritza XI. Legegintzaldian" (2020/03/20).
8. **Ion Armentia**, Diaphanun sozietateko zuzendari bazkidea, "Inbertsio funtsak finantzaketa aholkularitzan" (2020/05/06).
9. **Silvia Muriel**. Antolaketa eraldakuntzan eta erantzukizunezko kudeaketa ikuspegietan kontsultoria. "Dirección de Empresas y relaciones internas y externas con visión de igualdad". (2020-05-08)
10. **Santiago Galletero Sepulveda**, NORWEALTH AGENCIA DE VALORES, "SICAVen kudeaketa" erakundeko bazkidea. (2020-5-22)

11. **Javier Serna**, CORTAZAR CONSULTINGeko bazkide zuzendaria: Seguros y Asesores Financiera, "Erretiroaren plangintza". (2020-5-26)
12. **Ernesto Ubieta**. Marketing en HILTI España Zuzendaria. "Marketing y Servitización en Empresas Industriales: el caso de HILTI". (2020-06-12)
13. **Iñigo Peña**, BALIO OPTIMOKO bazkide zuzendaria, "Aholkularitza eta Finantza Plangintza" (2020-06-16)
14. **Pedro Carrascal**. ESKLEROSI ANIZKOITZAREN EUROPAKO PLATAFORMAKO presidentea. "Bizi kalitatea, esklerosi anizkoitzaren kudeaketa eredu gisa" (2020/06/19).
15. **Adolfo Rebollo**. INGETEAM TALDEKO kontseilari delegatua. "Plangintza estrategikoa vs erabaki estrategikoak, INGETEAMen kasu praktikoa" (2020/09/11).
16. **Juan del Hoyo**. AZUL MARINO taldeko zuzendari nagusia. "ETE baten bilakaera eta eraldaketa talde turistiko nagusian: Azul Marino" (2020/09/18).
17. **Laura Urquizu**. **RED POINTS** eko zuzendari nagusia. "Arrakastaz hiltzea edo mundu mailako enpresa bihurtzea" (2020/10/02).

18. **Alberto Matellan**, MAPFREko Inbertsio Ataleko ekonomista burua, "Inbertsio arduratsuaren egungo egoera. Oinarrizko kontzeptuak birpentsatzeko aukera bat" (2020/10/02).
- 19 **Emilio Calvo Iriarte**, BBVAko zuzendaritzako kide ohia, "Arriskuen kudeaketa orokorra" (2020/10/06).
20. **Jon Fernández**. ORBEA kooperatiba sozietateko zuzendari nagusia. "Orbea: bakarrak pelotoian" (2020/10/16).
21. **Patxi Casal**. ALZOLA Basque Water enpresako zuzendari nagusia. "Konfinatuta, baina blai egin da!" (2020/11/06).
22. **Gonzalo Sánchez**. PwC Espainiako presidentea. "Kudeaketa, ziurgabetasun garaian", (2020/11/13).
23. **Ignacio Victoriano**, Renta 4 Banco enpresako errenta finkoko arduraduna, "Errenta finkoko funtsen kudeaketa: inbertsio aukerak, errenta finko korporatiboan" (2020/11/20).
24. **Mikel Renteria**. WALK ON PROJECT (WOP) proiektuaren sortzailea eta liderra. (2020-12-04)
25. **Santiago Galletero Sepúlveda**, Norwealth balore agentziako bazkidea, "Errenta finkoaren kudeaketa: ikuspegi praktiko bat" (2020/12/22).
26. **Patxi Casal**. ALZOLA Basque Water Zuzendari **Nagusia**. "Confinados pero... ¡pasados x agua!" 2 (2020-11-06)

Bisitak enpresetara

1. FRIBASA, Eneko Ruíz IV. gamako arduradunarekin (2019/05/03).
2. IPARCOFEE/Cafés el ABRA, César Hernandorekin. Zuzendari komertziala (2019/05/24).
3. Mondragon Assembly (Aretxabaletan), Luis Mari Imaz eta Xabier Sabalzarekin; zuzendari nagusia eta Marketineko zuzendaria, hurrenez hurren.
4. BIC BIZKAIA, Amaia Romero, Beaz Bizkaia (2020/02/05).

5. Newsletterra

Zabalkunde jardueren barruan, newsletterrak bidaltzen dira hilean behin. Horietan, Institutua-rekin zerikusia duten ekintzei, kideei, haien ikerketei edo ematen dituzten graduondoko ikastaroei buruzko lau albiste interesgarri bidaltzen dira.

Halaber, Institutuko blogean, astean behin argitaratzen da albiste bat (UPV/EHUko blogen artean, aktiboenetarikoa da).

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Antonio Garamendi, presidente de la CEOE, expone en Sarriko los retos económicos y empresariales para 2020

El pasado 10 de enero, ante una gran expectación mediática, el presidente de la CEOE, Antonio Garamendi, habló de los distintos retos económicos y empresariales para 2020. Entre estos retos destacó aspectos vinculados a factores macroeconómicos y a la previsible desaceleración económica ("que no crisis"); a un panorama internacional complicado y ...

[Leer más](#)

Análisis de los condicionantes al acceso a la financiación bancaria de las PYME de la Comunidad Autónoma del País Vasco

El objeto de estudio de esta investigación son las PYME, que juegan un papel relevante en la economía, tanto por su aportación en la generación de empleo como por su productividad. Además, hoy en día, en un entorno caracterizado por el cambio continuo, la innovación, la internacionalización y la colaboración...

[Leer más](#)
La Responsabilidad Social Corporativa y su papel clave en la relación entre liderazgo responsable y creatividad de vendedores

Izabela Castro, Belén Bando y Pilar Fernández

Se ha hablado mucho sobre la contribución de diferentes estilos de liderazgo como el ético o el transformacional a la creatividad del personal; sin embargo, poco se conoce sobre un nuevo estilo de liderazgo, el responsable, que es particularmente importante en el...

[Leer más](#)
Gobernanza corporativa y orientación emprendedora de las pymes familiares: un análisis de la influencia de la implicación familiar a distintos niveles-

En las empresas familiares, la interacción entre la familia y la empresa afecta directamente al proceso de toma de decisiones y a su orientación emprendedora, aunque los expertos no se ponen de acuerdo acerca de los efectos reales de la influencia familiar en estos procesos. Esta discrepancia puede obedecer...

[Leer más](#)

Unai Arzuabaga, autor de la investigación

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Aeropuerto de Bilbao, clave para el desarrollo de un destino. La visión de su directora: Cristina Echeverría

Cristina Echeverría, ingeniera aeronáutica y, desde 2013, Directora del Aeropuerto de Bilbao, explicó en los últimos Encuentros con la empresa la contribución de una infraestructura como el Aeropuerto de Bilbao en el desarrollo del destino al que sirve, un destino que ha cambiado mucho en las dos últimas décadas, con un crecimiento exponencial derivado...

[Leer más](#)

Iñaki San Sebastián, CEO de Tecnalia: "Tenemos que dar el paso desde la retórica de la innovación a su puesta en práctica"

Según sus palabras, si bien se habla mucho y favorablemente sobre la innovación, luego, en la práctica, se observa que muchas veces no se dispone de medios suficientes para ponerla en práctica. Defendió que los países con mayor calidad de vida se basan en...

[Leer más](#)

Coopetición e Innovación. Lecciones desde las cooperativas

Competir e innovar son los dos términos que parecen ser las guías ineludibles de vida para las empresas de nuestra época. Junto con éstos, otro término, aparentemente contradictorio, está ganando fuerza en el vocabulario de la empresa actual: cooperar, es decir, colaborar con competidores para ganar en competitividad, a través, por ejemplo, de procesos de innovación más eficientes y ambiciosos...

[Leer más](#)

Proyecto EFFectiveness Of Responsibility Teaching (EFFORT) (Erasmus+)

Durante el año 2019 la UPV/EHU ha actualizado su modelo educativo IKD (Aprendizaje Cooperativo y Dinámico) para alinearlos tanto con las orientaciones pedagógicas que se están impulsando a nivel europeo, como con retos que han de responder a los grandes problemas que afectan a la humanidad y al planeta, recogidos en la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible. En este contexto en el...

Unai Julen Castillo y Unai Tanayoa

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Emocionante clausura del Executive MBA y del Máster en Marketing y Dirección Comercial de la UPV/EHU

Con buena música, emotivos discursos, presentaciones y vídeo del alumnado que se despedía, riguroso protocolo y, con un final inesperado y, al mismo tiempo, muy emocionante, el pasado 28 de febrero tuvo lugar en Sarriko, la facultad de Economía y Empresa de la UPV/EHU, la celebración de la clausura...

[Leer más](#)

Ramón Bernal, Leire San Jose y José Luis Retolaza con el Hospital Santa Marina al fondo. Foto: Muxi. UPV/EHU

¿Qué valor socio-emocional genera un hospital? Es posible saberlo aplicando la contabilidad social o contabilidad para los stakeholders: Aplicación al Hospital de Santa Marina

El valor social para los stakeholders está desempeñando un papel más importante que nunca en la mayoría de las organizaciones, públicas y privadas, sociales y mercantiles. Es relevante y globalmente conocido el interés en conocer el valor...

[Leer más](#)

El marketing digital en empresas industriales

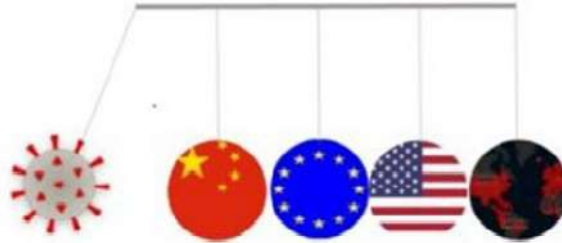
Pese a que muchas empresas industriales y B2B ya realizan acciones puntuales de marketing en internet (página web, redes sociales, publicidad...), son pocas las que han definido una verdadera estrategia digital, y son menos aún las que han integrado esa estrategia en sus procesos comerciales tradicionales, algo clave para lograr nuevas oportunidades de negocio...

[Leer más](#)

Empresa Institutua en LinkedIn

Hace apenas tres semanas abrimos la página del **Empresa Institutua en LinkedIn**. Será un nuevo canal de comunicación sobre la investigación de los miembros del Instituto así como las actividades, másteres y otros cursos de postgrado como **Executive MBA**, **Máster en Marketing y Dirección Comercial**, **Máster en Emprendimiento y Dirección de Empresas (MBAe3)** y postgrado de **Gestión Patrimonial y Banca Privada**. Os animamos a seguirnos clicando [aquí](#).

Formación, investigación y transferencia a las empresas

¿Cuánto afecta el coronavirus a nuestra economía?

La pandemia del coronavirus está poniendo a prueba muchos aspectos de nuestra sociedad al paralizar fuertemente la actividad económica y vemos confinados en nuestros hogares. Hemos tenido que adaptarnos a la forma de relacionarnos, la forma de trabajar, la forma de comprar...

[Leer más](#)
COVID-19 y trabajo a distancia: ¿una medida temporal o definitiva?

Una de las primeras medidas que adoptó el Gobierno de España tras la declaración del estado de alarma fue la promoción del trabajo a distancia, que tendrá carácter preferente ante la cesación temporal o reducción de la actividad...

[Leer más](#)
Coronavirus, innovación colaborativa y patentes

En innovación la velocidad es muy importante. Llegar el primero al mercado proporciona beneficios de pionero. En algunos sectores muy intensivos en innovación suponen carreras contra el reloj. Esto nos está pasando ahora a la humanidad entera con el coronavirus...

[Leer más](#)

¿Te animas a compartir tu experiencia en mentoring?

Estamos desarrollando un estudio sobre la validez del **mentoring** como herramienta de desarrollo profesional y organizativo con la finalidad de conocer las relaciones causales existentes entre los factores que definen el diseño y gestión de un programa de mentoring y los resultados obtenidos por la persona mentorizada. Para alcanzar los objetivos del proyecto necesitamos de la colaboración, como informantes, de profesionales (mentores/as o mentees) que han tomado parte en, al menos, **un proceso de mentoring directivo o pre-directivo**. Si es éste tu caso, te invitamos a que participes en la investigación respondiendo al cuestionario al que se llega a través del siguiente enlace <https://ink.grupo-iei.com/52554...>

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Efectos de la crisis COVID-19 sobre el emprendimiento

El Observatorio Vasco del Emprendimiento -EEB-OVE-, en colaboración con Global Entrepreneurship Monitor: España recoge la 'Situación del emprendimiento en España ante la crisis del COVID-19'. La investigación (que se puede descargar [aquí](#)) se centra en las consecuencias ...

[Leer más](#)

Jose Juan Beristain

La verdadera naturaleza de las marcas: Marketing y Branding en tiempos de pandemia

Es sabido que los responsables de marketing de las organizaciones, y las personas en general, respondemos a los estímulos del entorno de modo adaptativo y en función de cómo percibimos la realidad en cada momento...

[Leer más](#)

Dirección de Empresas y de sus Relaciones internas y Externas en Clave de Igualdad

Una de las últimas sesiones del **Máster en Marketing y Dirección Comercial** que se realiza de forma online desde el comienzo del confinamiento, la impartió Silvia Muriel, consultora para la transformación organizacional y el enfoque de género. Silvia compartió diferentes datos que ponen de relieve que la igualdad de mujeres y hombres no se ha alcanzado...

Silvia Muriel

[Leer más](#)

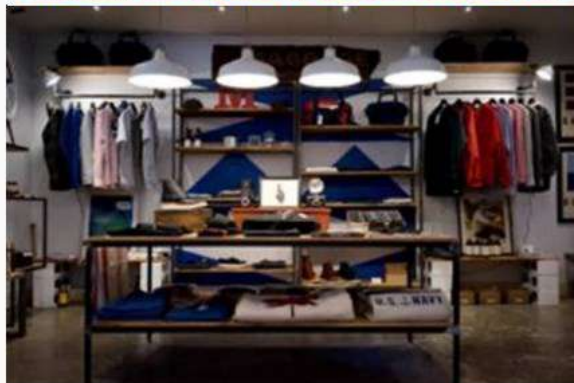

Nuevo número de Cuadernos de Gestión / Management Letters

La revista Cuadernos de Gestión publica su último número con interesantes artículos sobre diversos temas relacionados con la gestión empresarial como temas cooperativos, de diversidad de género, banca cooperativa, empoderamiento... el efecto de la gestión cooperativa en la agilidad

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

El consumidor que nos deja el escenario post-COVID

La dimensión de las secuelas de la crisis sanitaria por la que atravesamos son aún muy difíciles de evaluar. Nunca antes la economía de un país, del mundo, se había frenado tan en seco, generando un impacto mundial y multisectorial. El *retail* es uno de los sectores de actividad más golpeados por la pandemia y...

[Leer más](#)

Situación del emprendimiento en Euskadi ante la crisis del COVID-19: Análisis y recomendaciones

El Observatorio Vasco de Emprendimiento publica este **informe** en el que aporta información de las inquietudes del colectivo emprendedor vasco para generar un debate que facilite la adaptación y fortalecimiento de la actividad emprendedora vasca...

[Leer más](#)

Las plantas naturales en la decoración interna de restaurantes: satisfacción y lealtad de los clientes

Un reciente estudio analiza el efecto del uso de las plantas naturales en la decoración interna de restaurantes en la satisfacción y lealtad de la clientela. Los resultados...

[Leer más](#)

Publicada memoria de actividades 2019 del Empresa Institutua

Recientemente el Consejo del Empresa Institutua - Instituto de Economía Aplicada a la Empresa ha aprobado su **memoria** de actividades en la que queda clara la gran labor que realizan sus miembros en investigación, formación de postgrado y transferencia de conocimiento, las tres grandes áreas de trabajo del Instituto...

[Leer más](#)

INSTITUTO DE ECONOMÍA APLICADA A LA EMPRESA - CAMPUS DE SARRIKO
 ZUBIRIA ETXEA, AVDA. LEHENDAKARI AGIRRE, 81 | 48015 BILBAO
 PARA DARSE DE BAJA, HAGA CLIC [AQUÍ](#).

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Revista GEON

“¿Qué puede hacerse para asegurar la supervivencia de las empresas, no solo frente a los efectos inmediatos de la crisis, sino, a más largo plazo, para superar las dificultades de un entorno progresivamente complejo e incierto?”

Rodríguez-Castellanos, San-Martín-Albizuri (2020). Covid-19, globalización, complejidad e incertidumbre: algunas reflexiones sobre gestión empresarial en tiempos de crisis y más allá

<http://revistageon.unioiianos.edu.co>

Empresas ante la COVID-19: ¿Qué hacer?

La pandemia de la Covid-19 ha inducido una fuerte crisis económica, de duración e intensidad difíciles de prever. Muchas empresas de diferentes sectores han padecido sus consecuencias. ¿Qué puede hacerse no solo para superar los efectos inmediatos de la crisis, sino, a más largo plazo, para superar las dificultades en un entorno de incertidumbre?...

[Leer más](#)

El alumnado de nuestros másteres y postgrados saldrá de esta pandemia más preparado

Desde el mismo día en que se cerró la Universidad, nuestro alumnado ha continuado sus clases de forma virtual. Todos coinciden en que no es lo mismo, que la presencialidad y el contacto humano que ésta permite entre profesorado y alumnado y también, por supuesto...

[Leer más](#)

18 alumnas y alumnos del postgrado GPBP acreditados por la CNMV como asesores financieros

Todo el alumnado de la XII edición del postgrado en **Gestión Patrimonial y Banca Privada** de la UPV/EHU ha finalizado con éxito la formación que les habilita la Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV) para el desarrollo de la actividad de asesoramiento financiero, requisito indispensable para la incorporación al mercado laboral en este sector....

[Leer más](#)

¿Comunidades de práctica para la gestión del conocimiento en pymes?

Desde que arranca la corriente del *Knowledge Management (KM)* a finales de los 80, se han ido desarrollando con creciente interés y desigual éxito distintas herramientas y experiencias para la gestión del conocimiento. Entre éstas podemos encontrar las CoPs (Communities of practice) o Comunidades de Prácticas. Este tipo de experiencias han tenido bastante recorrido en grandes empresas. No obstante,...

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Marketing digital industrial: decálogo de buenas prácticas

Tras 10 años acumulando experiencias en el canal digital, adquiriendo conocimientos técnicos y puliendo nuevos procesos que incorporar a su metodología, desde Weroi nos compartan su decálogo de buenas prácticas en marketing digital industrial. Proponen empezar con el análisis exhaustivo del potencial digital del mercado...

[Leer más](#)

El Mentoring Grupal es más complejo, pero más enriquecedor

El Mentoring Grupal, es una práctica de creciente aceptación entre organizaciones que promueven Programas de Mentoring para sus asociados/usuarios/beneficiarios/etc.. El foco, a diferencia del Mentoring Interno tradicional...

[Leer más](#)

El consumo de alimentos ecológicos y el bienestar percibido por parte del consumidor

Un reciente estudio revela la influencia del consumo de alimentación ecológica sobre el bienestar subjetivo de los consumidores. Dicho efecto resulta explicado a través del proceso cognitivo (indirecto) de percepción, por parte del consumidor, de estar llevando una nutrición más saludable...

[Leer más](#)

¿Cómo son la organización del trabajo y las prácticas de dirección de personas en las empresas innovadoras?

Introducir en la gestión elementos de "diversión" que generen y motiven la gestión, contar con un liderazgo con actitud innovadora y que refleje el modelo a seguir, disponer de espacios para "pensar" o diversificar el sector de procedencia del personal, son algunos de las prácticas que se han identificado en un trabajo de investigación...

[Leer más](#)

INSTITUTO DE ECONOMÍA APLICADA A LA EMPRESA - CAMPUS DE SARRIKO
 ZUBIRIA ETXEA. AVDA. LEHENDAKARI AGIRRE, 81 | 48015 BILBAO
 PARA DARSE DE BAJA, HAGA CLIC [AQUI](#).

Formación, investigación y transferencia a las empresas

El reto del Grupo Azul Marino continúa después de la COVID19

El alumnado de los másteres ofrecidos por Empresa Institutua tuvo el honor de compartir una tarde junto a Juan del Hoyo, CEO de Azul Marino Viajes. La conferencia empezó explicando la evolución y transformación de una pyme en un grupo turístico líder con anécdotas familiares y contando con todo lujo de detalles cómo fue el proceso...

[Leer más](#)

Nuevo curso, nuevas metas, nuevos logros que conseguir

El pasado viernes 2 de octubre se celebró la inauguración del Executive MBA – Máster en Dirección y Gestión de Empresas (33 edición), del Máster en Marketing y Dirección Comercial (32 edición) y del Máster de Emprendimiento y Dirección de Empresas – MBAe3 (6 edición).

[Leer más](#)

Clausura de la XII edición e inauguración de la XIII edición del Postgrado en Gestión Patrimonial y Banca Privada de UPV/EHU

El postgrado en Gestión Patrimonial y Banca Privada, en una misma jornada, inauguró la XIII edición del Postgrado en Gestión Patrimonial y Banca Privada (UPV/EHU) y clausuró su XII edición...

[Leer más](#)

Diagnóstico del perfil social de las Comunidades de Personas Arrendatarias

Con el fin de poder abordar un Plan interdisciplinar de diseño de Herramientas de Intervención Comunitaria, que se adecue a las diferentes necesidades, y con ello mejorar la gestión de los alquileres sociales en la CAPV,...

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Gestión en tiempos de incertidumbre

Los CEOs de todo el mundo comenzaron este año con niveles récord de pesimismo sobre la evolución de la coyuntura internacional según la Encuesta Mundial que anualmente realiza PwC. Su presidente en España, Gonzalo Sánchez, impartió la conferencia sobre gestión en tiempos de incertidumbre...

[Leer más](#)

Papel de la familiaridad con la marca en la eficacia de los advergames

En los últimos años, los juegos electrónicos diseñados específicamente para promocionar una marca (*advergames*), han irrumpido con fuerza entre los nuevos formatos de los anunciantes...

[Leer más](#)

Las SOCIMIs en España: oportunidad de inversión en el sector inmobiliario

Una vez superada la crisis financiera sufrida por las principales economías mundiales y antes de la nueva crisis generada por la Covid-19, múltiples indicadores mostraron la infravaloración de los activos inmobiliarios...

[Leer más](#)

La carrera universitaria: sexenios y sistemas de acreditación

Eva Ferreira, recientemente elegida Rectora de la UPV/EHU abordó, de una forma muy didáctica, la carrera académica con las diversas figuras de contratación...

[Leer más](#)

Formación, investigación y transferencia a las empresas

Arriesgarse a vivir

Un trece de octubre cambió por completo la vida de una familia cuando la realidad les salpicó en primera persona. Lo que parecía que no tenía solución termina con un ejemplo a seguir de cómo aprovechar la vida a diario. Mikel Rentería junto con su mujer Mentxu han creado y dirigen la fundación The Walk On Project (WOP), cuya misión es financiar proyectos de investigación en busca de terapias...

[Leer más](#)

¿Sabes que existen empresas zombies a nuestro alrededor?

Miembros del grupo de investigación ECRI de la UPV/EHU han ganado el premio FESIDE a la mejor ponencia en finanzas en el congreso de la AEDEM por estudiar la gobernanza de estas empresas...

[Leer más](#)

El género en los equipos directivos y su influencia en la rentabilidad empresarial

El género en los equipos directivos tiene una influencia indirecta en la rentabilidad empresarial a través de los indicativos de relación con los socios y el endeudamiento, que es mayor cuanto menor es el nivel de corrupción...

[Leer más](#)

Yáira Fernández Torres

Míagros Quintana Fernández

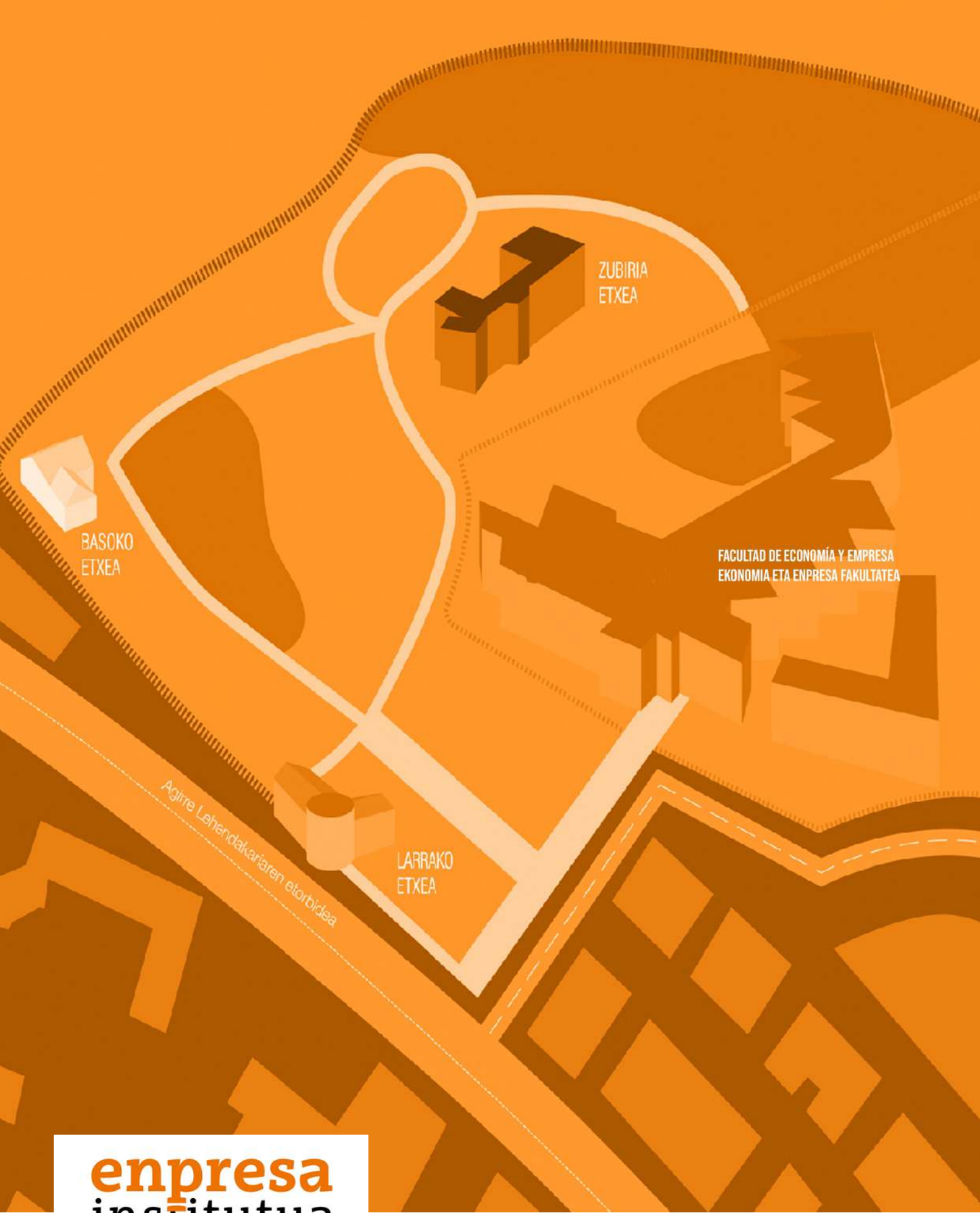
Ricardo Palomo Zurdo

La digitalización en las instituciones públicas: ¿cómo se está gestionando su impacto en los derechos fundamentales de su personal?

Desde que la digitalización irrumpió con fuerza en nuestras vidas, muchas tareas se han simplificado notablemente, tanto en lo profesional como en lo personal. Son innegables los avances que nos ha traído, pero, paralelamente, ha...

[Leer más](#)

enpresa institutua

Instituto de Economía Aplicada a la Empresa

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

NAZIOARTEKO
BIKAIN TASUN
CAMPUSA

CAMPUS DE
EXCELENCIA
INTERNACIONAL